
Minneord

OSS IMELLOM

JARLE AARBAKKE

Universitetet i Tromsø

Torstein Inge Bertelsen døde 23.2. 2008, 84 år gammel. Han var født i Harstad, var krigsfange i Tyskland, studerte medisin i København og virket som professor i øyesykdommer ved Universitetet i Bergen i tiden 1961 – 93.

Som nordlending ble han tidlig opptatt av landsdelens dårlige helsetilbud, spesielt legedekningen og manglende stabilitet i legestillingene. I 1963 fikk han publisert artikkelen «Hvor kommer lægene fra og hvor blir de av?» i Tidsskrift for Den norske lægeforening. Arbeidet var basert på registrering av 2 075 leger og påviste en klar sammenheng mellom føde-, studie- og arbeidssted. I artikkelen hevdet han at det bare finnes en løsning på Nord-Norges utilfredsstillende helsevesen; det må opprettes et medisinsk fakultet i Tromsø. Artikkelen er senere blitt stående som en klassiker i nasjonal og internasjonal universitetsdebatt.

Med dette startet han arbeidet for etableringen av et universitet i Tromsø. I formelle fora gjorde han en betydelig innsats bl.a. i Ruud-komiteen (1963 – 64) som ble nedsatt for å utrede mulighetene for høyere undervisning og utvidet forskning i Tromsø. Sin største innsats gjorde han imidlertid i uformelle fora via sitt kontaktnett, sine strategiske evner og sin personlige karisma. Landets helsemyndigheter var svært negative til tanken om en medisinsk skole i Tromsø. Man var tvilende til Bertelsens «lakseteorem», det var for lite pasientgrunnlag, det ville bli en dårlig faglig utdanning etc. I de faglige miljøer gikk debatten høyt, og jevnt over var innstillingen kritisk. Torstein Bertelsen innså tidlig at den konservative legestanden ville bli vanskelig å bekjempe og konsentrerte seg om de politiske prosessene og sine mange kontakter. Via sitt nettverk var han oppdatert og kunne lettere prioritere og justere sine fremstøt. Som professor i Bergen var han i en uavhengig stilling i forhold til de sentrale helsemyndighetene, og ved universitetet fikk han faglig støtte av flere kolleger. Den årelange kampen og den faglige motstanden fra landets medisinske autoriteter opphørte ikke før Stortingets vedtak av 28. mars 1968 om opprettelsen av Universitetet i Tromsø. I 1991 utga Bertelsen boken *Kampen for et medisinsk fakultet i Tromsø*.

Han hadde en klar oppfatning om likeverd og urett i samfunnet og var spesielt opptatt av forholdene i Nord-Norge. Uredd som han var, gikk han inn i kampen for endringer på de arenaene han hadde muligheter for å nå frem, først og fremst innen helsesektoren og mot autoritetene som forvaltet den sementerte sannhet. Ikke minst var han nødt til å ta oppgjør med sin egen fagforening og helseforvaltningen. Blant annet utga han i 1998 boken *De skapte legemangelen*, en dokumentasjon av norske myndigheters motstand mot norske studenter som ville ta legeutdanning i utlandet etter krigen.

Universitetet i Tromsø og den nordnorske befolkningen er dypt takknemlig for Torstein Inge Bertelsens innsats for den landsdelen han forlot, men likevel alltid fortsatte å arbeide for.

Publisert: 29. mai 2008. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 19. februar 2026.